

– Hele småviltjakten står på spill

Professor og rypejeger Rolf Anker Ims mener myndighetene har sviktet småviltartene og økosystemet de lever i.

↑ D2 fredag 9. april

OLA JORDHEIM HALVORSEN Oslo

● – Jeg er jeger og forsker, og jeg er bekymret. Og det tror jeg mange er, sier Rolf Anker Ims, økolog, og professor ved Institutt for arktisk og marin biologi ved Universitetet i Tromsø.

– Myndighetene har sviktet småviltet og økosystemene de lever i, sier han.

«Norge er kanskje et rikt land på natur og penger, men er åpenbart fremdeles en fattig fant når det gjelder kunnskap om naturens tilstand», skriver han i et innlegg, sammen med forskerkollega John-Andre Henden, i dagens DN.

Står om jaktens fremtid

Fordi økosystemene våre i økende grad stresses av omfattende miljøendringer haster det å trappe opp overvåkingen av natur, skriver de:

«Men til tross for gjentatte

varsler fra flere hold har myndighetene ikke fulgt opp».

Innlegget kommer i kjølvannet av D2-dokumentaren «Premiedyrene» som tar for seg den omdiskuterte skuddpremieordningen på små rovdyr i norsk natur. Ims mener dokumentaren illustrerer hvor kunnskapsfattig naturforvaltningen i Norge er, og sier forskere i over hundre år har etterlyst mer oppmerksomhet fra myndighetene, mer midler til å bedrive forskning på småviltbestandene våre. Med småvilt menes også populære arter som rype, hare og skogsfugl. Og nå mener professoren det haster:

– Når vi ser på trenden i bestandene, økosystemene og klimaet, står hele småviltjakten på spill i et lengre perspektiv, sier han.

I 2017 var Ims, på bestilling fra Klima- og miljødepartementet, med på å lage et fagsystem som kan vurdere tilstanden i de ulike økosystemene.

– Vi fant at et betydelig hemske for gjøre slike vurderinger er at data- og kunnskapsgrunnlaget er svært mangelfullt, sier han.

Ims er selv rypejeger, men sier han får større og større problemer med å forsvare at han «høster av naturens overskudd» – selve bærebjelken i viltforvaltningen.

– Det er lovfestet at vi kun kan høste av overskudd i bestander. Men hvem sitter på bevisbyrden? Hvordan kan vi snakke om overskudd i naturen når vi vet så lite om mange av artene vi jakter på, og om økosystemene de lever i? spør Ims.

Høstbart overskudd?

Ims påpeker at moderne natur- og viltforvaltningen skal være kunnskaps – og økosystembasert. Det er også slått fast i lovverket. Likevel, mener han, har tradisjonen i norsk naturforvaltning vært at det skal kreve og koste minst mulig. Men både arter og

Jakt i Norge

→ Alt vilt er som utgangspunkt fredet.

→ Høsting eller annet uttak av vilt må ha hjemmel i lov.

→ I jaktidsforskriften, sist revidert 2017, ble det åpnet for jakt og fangst på 56 viltarter.

→ Forskrift om jakttider revideres med fem års mellomrom, neste gang i 2022.

økosystemers tålegrense vil ifølge professoren være i rask endring i årene fremover, og kunnskap er ferskvare.

– Det er derfor det er så viktig å trappe opp viltovervåking nå, slik at den blir langsiktig, sammenhengende og økosystemdekkende, sier han.

Mangel på kunnskap vil også kunne medføre at jakt påvirker bestander, og de økologiske sam-

Rypejakt er fortsatt den type småviltjakt som engasjerer flest småviltjegere i Norge. Professor Rolf Anker Ims ved Universitetet i Tromsø frykter at denne jakten kan stå på spill i et lengre perspektiv. Foto: Skjalg Bøhmer Vold

→
Se også
debatt på
side 28

Småvilt

Samlebegrep som brukes for å beskrive jaktbare, mindre, ville pattedyr og fugler, slik som rype og hare.

menhengene de er en del av, negativt.

– Jakt kan være tungen på vektskålen i en tid økosystemene kommer under et økende press fra flere hold, sier Ims, men legger til:

– Hvis bestander faktisk produserer et høstbart overskudd, men at man ikke vet det eller kan dokumentere det, er det jegeren som først og fremst blir skadelidende hvis forvaltningen begynner å ta konsekvenser av det som står i lovverket.

Næringsinteresser

Roar Lundby, jaktkonsulent i Norges Jeger- og Fiskerforbund, er

enig i at kunnskapen rundt mange arter er for dårlig.

– Det har vært en tendens til at noen arter, for eksempel elg og hjort, får masse oppmerksomhet, mens annet vilt omtrent ikke får noe. Det handler nok mye om status, næringsinteresser, at noen arter er mer populære enn andre og gir grunneiere mer penger i jaktutleie. Men slik bør det ikke være.

NJFF har ifølge Lundby lenge jobbet for å påvirke myndighetene til å fordele forskningsmidler fra blant annet viltfondet til flere jaktbare arter. Viltfondet består i hovedsak av avgifter som jegere betaler årlig. Lundby frykter mangel på kunnskap kan føre til hyppigere bruk av Naturmangfoldlovens *føre-var-prinsipp*, at jakt på arter man vet lite om innskrenkes, eller forbys.

– Jeg mener jegere flest er opp-tatt av naturvern og ønsker livskraftige bestander. Men det er

viktig at vi ikke blir fratatt høstingstradisjoner uten tilstrekkelig faglig grunnlag.

kontakt med både Landbruksdepartementet og Klimadepartementet og Klivardepartementet og stilt følgende spørsmål:

Er tradisjoner og næringsinteresser viktigere i viltforvaltningen enn økologi?

Men vi blir henvist til Miljødirektoratet, som bekrefter at det er investert mer i prosjekter knyttet til rovvilt og hjortevilt, men er ikke enig i at konsekvensen er en nedprioritering av småviltarter, eller at kunnskapsgrunnlaget er lavt.

– Rovviltartene bjørn, jerv, ulv og gaupe er fåtallige, og medfører forvaltningsmessige utfordringer. Midler til artene er i hovedsak øremerket, og er ikke i «konkurranse» i forhold til midler som nyttes til de mer tallrike jaktbare artene, skriver fungerende seksjonsleder, Erik Lund i en epost. Han skriver videre at det er knyt-

tet større næringsinteresser til hjorteviltartene, og at mye av aktiviteten betales gjennom de årlige jegeravgiftsmidler.

– Større ressursbruk til hjorteviltet må også sees i lys av at jegere som jakter storvilt (i hovedsak hjortevilt) betaler en høyere jegeravgift enn småviltjegere. I tillegg er at det større samfunnsmessige utfordringer knyttet til disse artene gjennom blant annet viltpåkjørsler og skader på skog og innmark. Småviltet omfatter både jaktbare og ikke jaktbare arter og artsgrupper, og noen arter er jaktbare i en del av landet og ikke i andre deler. Jegeravgiftsmidlene benyttes ikke utelukkende til arter som det jaktes på, men i forhold til viltarter generelt, skriver Lund.

ola.halvorsen@dn.no